

19.11.2020

Lausunto valtiovarainministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Onko ehdotuksella vaikutuksia, joita ei ole vielä tunnistettu, erityisesti lakien soveltamisalassa oleviin organisaatioihin? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

Kirkkohallitus arvioi, että evankelis-luterilaiselle kirkolle (jäljempänä *kirkko*) aiheutuvat vaikutukset ovat lähinnä mahdollisten uusien teknisten ratkaisujen aiheuttamia kustannuksia.

Ehdotuksessa ja direktiivissä ei velvoiteta rajapintojen, jotka olisivat nimenomaan avoimia, käyttöön. Mitä mieltä olette väitteestä, että viranomaiset oman harkintansa mukaan käyttäisivät avoimia rajapintoja joka tapauksessa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista?

Kirkkohallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että harkintavalta asiassa säilyy viranomaisella.

Onko ehdotettujen muutosten johdosta tarpeen muuttaa myös jotain erityislainsäädäntöä, jota ei esitysluonnoksessa ole tunnistettu?

Tässä vaiheessa kirkkoon ei ole ajateltu sovellettavaksi tiedonhallintalain 19 §:ää, jolloin myöskään 24 a ja 24 b § eivät tulisi sovellettaviksi. Sähköisen tiedonhallinnan laajentuessa kirkon piirissä voitaisiin harkita kirkkolain muuttamista siten, että tiedonhallintalakia sovellettaisiin laajemmin.

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Millaisiin yrityksiin toimialallanne tai alueellanne ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi?

-

Tunnistattekko julkisia yrityksiä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on sen kanssa ristiriidassa?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä antamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja uudelleenkäytettäväksi?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä julkaisemaan tai julkistamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on tietojen uudelleenkäyttö kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin?

-

Onko ehdotetun lain soveltamisalassa oleviin yrityksiin tai muihin toimijoihin sellaisia vaikutuksia, joita ei ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko asiakirjojen uudelleenkäytön salliminen ominaista tai olennaista jonkin ehdotetun lain soveltamisalassa olevan julkisen yrityksen liiketoiminnalle?

-

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

On hyvä, että viranomaisia koskeva sääntely sisältyy edelleen lakeihin, joita niihin sovelletaan muutenkin. Koska aineistojen maksuttomuutta koskevaa säännöstä sovelletaan kuitenkin myös viranomaisiin, suhdetta saattaisi selventää, jos julkisuuslaissa viitattaisiin tähän lakiin.

Onko ehdotuksella vaikutuksia tutkimusaineistoja tuottaviin tai julkaiseviin tahoihin, joita ei vielä ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko olemassa riskiä siitä, että tutkimusaineistoja ei enää asetettaisi julkisesti saataville sen vuoksi, että ehdotettu laki tulisi niihin julkaisun johdosta sovellettavaksi?

Kirkkohallitus pitää kuvattua riskiä pienenä, koska tutkimusaineistojen saataville saattaminen liittyy olennaisesti tutkimuksen luonteeseen ja sen luotettavuuden arviointiin.

Missä laajuudessa tutkimusaineistojen maksutonta saatavuutta edellytetään jo nykyään osana julkista tutkimusrahoitusta?

-

Tunnistattekko tutkimusaineistoja, niiden tuottamista tai hyödyntämistä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on ehdotetun sääntelyn kanssa ristiriidassa?

-

Arvokkaat tietoaineistot

Onko toimialallanne tai toiminnassanne tunnistettu tietoaineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tultaisiin komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoaineistoiksi?

Tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen perusteella arvokkaita tietoaineistoja voisivat olla lähinnä kirkon tilastoaineistot.

Onko toimialallanne tai toiminnassanne varauduttu arvokkaiden tietoaineistojen sääntelystä johtuviin vaikutuksiin? Miten kuvailisitte vaikutuksia ja niihin varautumista? Antakaa mahdollisuuksien mukaan myös euro- tai lukumääräarvioita.

Kirkolliskokouksen käsiteltävänä on parhaillaan esitys uudeksi kirkkolaiksi, joka on tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäväksi opetus- ja kulttuuriministeriön tekemällä hallituksen esityksellä. Esityksessä ehdotetaan, että kirkossa sovellettaisiin tiedonhallintalakia osittain. Ehdotetun kirkkolain 9 luvun 8 §:n mukaan kirkon hallinnossa sovellettaisiin tiedonhallintalain 12–17 ja 21–24 §:ää sekä 6 lukua.

Tiedonhallintalain 19 §:ää ei voida soveltaa kirkossa, koska seurakunnilla ei ole sen vaatimia resursseja eikä kaikissa seurakunnilla ole esimerkiksi lainkaan sähköistä asianhallintaa. Kirkkohallitus katsoo, että tämän vuoksi myöskään ehdotettuja 24 a ja b §:ää ei voida soveltaa.

Arvokkaita tietoaineistoja koskeva sääntely ei tämän rajauksen vuoksi kohdistuisi kirkkoon. Kirkon tilastot ovat jo maksuttomasti saatavilla, joten arvokkaiden tietoaineistojen maksuttomuudella ei ole kirkolle vaikutusta. Jos jatkossa haluttaisiin toimia tämän sääntelyn hengessä, arvokkaiden tietoaineistojen saattaminen teknisten rajapintojen kautta käytettäväksi koneluettavassa muodossa edellyttäisi jonkin verran uusia teknisiä ratkaisuja.

Seurakuntien kannalta kirkkohallituksen tilastotietokanta kokoaa mahdollisesti arvokkaita tietoaineistoja yhteen, mikä osaltaan tukee tietojen uudelleen käyttöä ja hyödyntämistä.

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta ja ehdotetun sääntelyn vaikutuksista kokonaisuudessaan.

Hallituksen esityksessä ehdotetusta lainsäädännöstä kirkon toiminnassa sovellettavaksi tulisi julkisuuslain uusi sääntely. Lisäksi julkisin varoin tuotetun tutkimusaineiston uudelleenkäytöstä ehdotetusta laista tulisi sovellettavaksi tutkimusaineiston maksuttomuutta koskeva sääntely. Näillä ei olisi kirkon viranomaisiin merkittävää vaikutusta. Kirkolla ei ole tunnistettu olevan sellaista tiheästi päivittyvää tai reaaliaikaista tietoaineistoa, jota ehdotetussa julkisuuslain muutoksessa tarkoitetaan.

Kirkon piirissä tutkimustietoa tuottaa kirkkohallituksen erillisyyksikkönä toimiva kirkon tutkimuskeskus. Sen kyselyaineistot säilytetään ja arkistoidaan Yhteiskuntatieteellisessä tietoarkistossa, jossa ne ovat avoimen datan

periaatteiden mukaisesti tutkijoiden käytettävissä. Niiden saataville saattamisen ja käytettävyyden ratkaisut hoidetaan kyseisestä tietoarkistosta. Kirkossa käytetyssä Tableau-tilastovisualisoinnissa tiedot ovat myös avoimesti luettavissa jo nyt ja niissä on teknisesti mahdollista julkaista taustalla oleva data. Jos aineistojen koneluettavuus haluttaisiin toteuttaa, se vaatisi uusia teknisiä ratkaisuja. Kirkon tilastojen tausta-aineistoon sisältyy usein henkilötietoa eikä aineistoa voida julkaista sellaisenaan.

Kirkolla on lisäksi keskushallinnon ja seurakuntien arkistot, jotka sisältävät tutkijoiden kannalta kiinnostavaa tutkimusaineistoa. Ne ovat tällä hetkellä suurimmalta osin paperimuodossa säilytettäviä eikä ehdotetulla lainsäädännöllä olisi niihin vaikutusta.